

W.A.H. MULDER-SCHALEKAMP

DE DODEN SPREKEN

Boekbeschrijving

De schrijfster van dit boek had reeds op zeer jeugdige leeftijd helderziende waarnemingen. Door het overlijden van haar grootmoeder, die zij zeer liefhad, kwam zij in opstand tegen de dood. Zij kon simpelweg niet in een vernietiging geloven, waardoor alles wat wij op aarde moeten leren en ondervinden waardeloos zou worden. Dit werd de aanleiding van haar grote onderzoek naar het voortbestaan na de dood.

Op 27-jarige leeftijd kwam zij in aanraking met de spiritualistische beweging in Nederland, waar zij door haar mediamieke begaafdheid spoedig op de voorgrond trad. Zij werd propagandiste voor de Nederlandse Vereniging van Spiritisten en later medewerkster van de NWP (Nederlandse Werkgroep van Paranormaal Begaafden) waarin zij nauw samenwerkte met de wereldberoemde paragnost Gerard Croiset.

In het verlangen ook anderen deelgenoot te maken van het weten dat er bewust leven na de stoffelijke dood is, is dit boek tot stand gekomen. Meer echter ligt het in de bedoeling om het leven van de mens, door het lezen van de ervaringen van de schrijfster, rijker, hoopvoller en dieper te maken. Mogen allen er de vruchten van plukken.

Van dezelfde auteur verschenen eveneens bij Strengholt:

Emed

De bron der wijsheid

Op de grens van twee werelden

W.A.H. Mulder-Schalekamp

De doden spreken

Inhoud

Inleiding

1	Jeugdijaren	10
2	Wij komen met het spiritualisme in aanraking	31
3	Waarom wij controle Emed leren kennen – Ontwikkeling	53
4	De dood stelt ons op de proef – Verdere onderzoekingen	71
5	Emeds geschiedenis – Contact met moeder	87
6	Allerzielen – Een transerede van Emed – Mediamiek werk	93
7	Een psychometrische avond – Boetseerwerk	100
8	Séances – Wij leren Emeds lessen en maken kennis met professor Bolk	106
9	Emed vertaalt Italiaans – Nico Bakker werkt voor mij – Ik krijg met animositeit te maken	122
10	Nachtelijk duister – Wij verlaten de afdeling – Verliezen onze ‘vrienden’ – ik vernietig mijn werk en wil niets meer van Emed horen.	130
11	Emed geeft opnieuw een teken – Een psychometrische avond – De taak wordt op mijn schouders gelegd	136
12	De rede van professor Bolk	144
13	Pierre Noiselles – Leonardo – Schilderen en tekenen	155
14	Openbaar leven – Wij schenken vergiffenis	159

15	Bewijzen van het leven na de dood	164
16	In dienst van allen	172
17	Emed spreekt over reinheid – over trouw en over haat	179
18	Mediumschap	187
19	Indrukken en belevissen op onze seances	192
20	Brieven	201
21	Ik ontvang een brief en word propagandiste van Harmonia	212
22	De pers begint te schrijven – Onze strijd tegen de zwendel	216
23	Hoe men het spiritualisme niet moet zien – De jacht op sensatie	226
24	Nogmaals professor Bolk – Mijn werk breidt zich uit	235
25	De doden spreken...	244
26	Emed gunt mij een kijkje in het Zomerland	258
27	De zin en het doel van het spiritualisme	263

Besluit

Inleiding

Het was op verzoek van velen dat het boek *De doden spreken* werd geschreven en het is op aandrang van nog meerderen, dat ik mij aan een herzien manuscript ga wijden, wetende dat ik degenen die belang stellen in ons werk, een groot genoegen zal doen.

Het is vooral ook in verband met de uitgave van mijn boek *Op de grens van twee werelden* dat de belangstelling voor dit eerste werk opnieuw is gewekt, want een reeks van jaren ligt tussen de eerste uitgave van *De doden spreken* en het nieuwe werk: *Op de grens van twee werelden*.

Een vergelijk is dan ook absoluut niet mogelijk, want bij het schrijven van *De doden spreken* misten wij talloze ervaringen, die na het verschijnen ons deel werden.

Ook thans ligt het niet in de bedoeling u een letterkundig werk voor te leggen of u een reeks van geleerde en vaak onbegrijpelijke uitdrukkingen voor te schotelen, maar ik tracht in deze nieuwe uitgave van *De doden spreken* u te tonen hoe wij er toe kwamen ons te interesseren voor het leven na de stoffelijke dood. Méér echter ligt het in de bedoeling om het leven van de mens, door het lezen van deze ervaringen rijker, hoopvoller en dieper te maken.

Er is beslist geen reden hierin een persoonlijke verdienste te zien; onze gedachten mogen eerder uitgaan naar hen die leven in dat wondere geestenrijk, dat wij op aarde plegen te betitelen als *het land aan Gene zijde*.

Wij kunnen slechts bewondering en dankbaarheid voelen voor hen die daar leven, omdat zij ons hielpen in nood en teleurstelling, in ziekten en leed. Zij waren echter ook getuigen van dankbaarheid en vreugden, van hoop en verwachtingen, die wij ook aan anderen konden overdragen.

Dat in dit werk persoonlijke ervaringen worden gebruikt, moge slechts bijdragen tot de overtuiging dat mijn werk niet op fantasie berust, maar het resultaat is van moeizame, eerlijke arbeid en ik hoop ertoe bij te dragen de lezer een inzicht te geven in het eigenlijke spiritualisme, zodat het werk tot nadenken zal stemmen en het verlangen zal ontwakken om zelf te gaan onderzoeken.

Ik geloof dat iedere mens, min of meer bewust, wenst te weten of er een voortbestaan is na de stoffelijke dood en het raadsel van de dood zal willen ontsluiëren.

Zo er factoren aanwezig zijn, die op dit willen onderzoeken als een belemmering werken, dan doet men er goed aan deze rem weg te nemen en te trachten door objectief lezen, kennis van de gebeurtenissen te verkrijgen.

Op één punt wil ik u in het bijzonder en met grote nadruk wijzen: *Wij kunnen geen doden oproepen!*

Herhaaldelijk wordt ons dat verweten, men gaat te veel van de gedachte uit dat ons werk in tegenspraak zou zijn met de Bijbel, maar ik wil verklaren dat de spiritualisten 'geloofsmensen' zijn bij uitnemendheid.

Zij vertrouwen op God en Zijn allesomvattende liefde en het is mij opgevallen dat zij veel meer ruimte hebben voor vergeving van hun fouten die zij op aarde hebben gemaakt, omdat zij niet kunnen aanvaarden dat de God van *liefde*, tegelijkertijd ook een God van *eeuwige wraak* zou kunnen zijn.

Degene, die dus op grond van zijn religieuze overtuiging bezwaren zou hebben, moge dit werk ter hand nemen opdat voor hem het licht van de wetenschap plaats kan nemen *naast* het licht des geloofs.

Het oude veto, uitgesproken over de spiritualisten als zouden zij werken met de duivel, moge door deze eenvoudige en onopgesmukte feiten die de lezer hier worden gebracht, teniet worden gedaan. Immers, zoals ik reeds eerder schreef, zou de duivel een slechte dienstknecht van zichzelf zijn, want steeds opnieuw worden wij gewezen op fouten en tekortkomingen, onze menselijke ondeugden en gebrek aan liefde voor de naasten.

De mens, telkens weer op de feiten van zijn tekortkomingen gedrukt, moet wel zeer eigenwijs zijn, om de herhaaldelijk gegeven lessen te verwerpen, erger nog in dienst van de duivel te *willen* treden door een opzettelijk onderdrukken van alle betere gevoelens in zich.

De titel van dit werk kozen wij omdat het voor velen een aanleiding zou kunnen zijn het te lezen, want het ligt in de bedoeling om door de boodschappen die wij uit het wondergeestrijk hebben ontvangen de gedachte *er is geen dood* te verspreiden.

Zo men vertrouwen heeft in 'hen die aan Gene Zijde leven', zal ieder tot de conclusie komen dat *De doden spreken!*

De titel is dus *niet* gekozen om sensatie te verwekken, want dat is helemaal niet mijn bedoeling.

In het vertrouwen dat mijn tekortkomingen als 'schrijfster' zullen worden vergeven en men hierin een poging zal willen zien om de geestelijke rijkdommen, die ons ten deel vielen, tot gemeengoed te maken, beveel ik dit werk bij u aan, niet echter zonder erop te wijzen dat de op sensatie beluste lezer zeer teleurgesteld zal worden, omdat dit werk alleen maar waarde kan hebben voor hen die de verschijnselen in volle ernst trachten te benaderen.

Ik wens deze inleiding te besluiten met innige dank aan onze vrienden uit de wereld aan 'Gene Zijde', die het mogelijk maakten de schat van liefde, aan onze handen toevertrouwd, aan de mensheid over te dragen.

Mogen allen er de vruchten van plukken.

W.A.H. Mulder-Schalekamp

1

Jeugdijaren

Het leven is altijd waard, dat wij de ouders zegenen, die ons tot leven wekten.

Toen ons onderzoek naar de waarheid van de spiritualistische verschijnselen een aanvang nam, waren de jaren van onderscheid reeds gekomen, maar in heel mijn jonge leven werd ik typisch aangetrokken door mysterieuze en onverklaarbare dingen.

Ik heb eens urenlang gebogen gezeten over een ‘geestenfoto’, in een geïllustreerd blad afgedrukt. Ik was toen 15 jaar oud.

De echtheid van die foto heb ik nooit onderzocht, want daarvoor ontbrak mij de mogelijkheid, afgezien nog van het feit dat ik daar te jong voor was.

Dat aanleg en gaven niet ontbraken voor dergelijke zaken, blijkt uit een korte beschrijving van indrukken die ik kreeg en niet meer vergeten kon.

Ik was vatbaar voor bepaalde invloeden en alleen personen die over méér wilskracht beschikten dan ik, konden erop rekenen dat ik gedurende kortere of langere tijd mijn aandacht of verering aan hen besteedde.

Dat dit, vooral voor mijn ouders dikwijls moeilijk moest zijn, heb ik reeds lang begrepen en ouders die met even moeilijke kinderen te maken hebben als ik ben geweest, breng ik misschien tot een dieper inzicht in de mogelijke oorzaken, maar toch geloof ik nooit opzettelijk dwars of onhandelbaar te zijn geweest of oneerlijk.

De tijd van spelen was voor mij een grotere behoefte dan de tijd van leren en ik weet nu dat mijn afkeer voor de school hoofdzakelijk voortkwam uit het gevoel gedurende die uren ‘gevangen’ te zijn.

Mijn levendige geest kon zich niet uitsluitend bepalen tot de droge cijfers op het schoolbord en ik werd onmiddellijk afgeleid wanneer in mijn omgeving maar iets bewoog. Stilzitten was een ware straf. Op school hingen grote gekleurde wandplaten met voorstellingen uit de Bijbel en deze platen hadden mijn intense aandacht. Ik verzon hele verhalen om de figuren die Jozef en zijn broeders voorstelden en natuurlijk volgde ik in gedachten die arme Jozef, verraden door zijn broeders, en ook trachtte ik mij zijn leven voor te stellen aan het hof van de farao.

Natuurlijk werd aan mij opgedragen de som die werd behandeld uit te leggen, omdat mijn onderwijzeres reeds lang had gezien dat ik zat te dromen en zuchtend, onder een stevige portie strafwerk, schikte ik mij dan weer in de onvermijdelijke schooltijd.

Men moet echter niet denken dat ik niets wilde leren, er waren genoeg vakken op school die mijn volle aandacht trokken en waarvan ik tot in de puntjes de gegevens wist uit te werken, maar rekenen had nu eenmaal voor mij geen enkele zin, ik kón er geen interesse voor opbrengen en zelfs bijlessen konden mij niet wegwijs maken in het gekriebel van cijfers.

Meestentijds maakte mijn geest zwerftochten over de gehele wereld en ver daarbuiten en daarom zal de mening over mij wel geweest zijn dat ik dom en lui was.

Met de beste wil van de wereld scheen ik er niet toe te kunnen komen om mij te concentreren op iets wat mij niet interesseerde. Dat ik keren kón, blijkt uit het feit dat ik in drie maanden tijd van klasnummer 30 naar nummer 1 ging, alleen omdat een vriendinnetje zei mij graag in de bank naast zich te hebben, maar omdat ik niet zo goed ‘mee kon komen’ zou er dus wel geen kans op zijn.

Wij hadden driemaandelijke rapporten en er was dus een kans, dat wij in drie maanden konden opschuiven en ik pres- teerde het om 29 plaatsen omhoog te klimmen, maar de enor- me inspanning van het concentreren, ook in vakken waar ik niets voor voelde, was een worsteling waarbij ik gebogen zat over mijn boeken, de vingers diep in mijn oren om toch maar niets te horen.

Het vriendinnetje over wie ik sprak, mocht ik dertig jaren later behoeden voor een dreigende blindheid. Ik hield van haar, ter- wijl anderen haar niet konden uitstaan; ze was trots en eigen- zinnig, altijd de nummer 1 van de klas en nu ik na drie maanden inderdaad naast haar zat, groeide de vriendschap, want evenals ik was zij alleen.

Natuurlijk liepen de oorzaken uiteen. Zij was alleen door haar houding, ik was alleen omdat ik voortdurend stapels straf- werk kreeg en het niet aandurfde het werk niet te maken.

Die vreselijke saaie groene schooldeuren, de stijve sfeer van de rooms-katholieke meisjesschool, ik zal het nooit vergeten want voor mij waren dit uren van dwang en vrijheidsberoving.

Het gevoel anders te zijn dan de anderen, werd nog versterkt door mijn enige zuster.

Zij was een kind dat niet de minste moeite veroorzaakte, leerde vlot en schijnbaar zonder enige moeite haar lessen en liet zich door niets afleiden. Mijn ouders hadden niet voor de helft met haar te stellen als met mij.

Als zusters hadden wij geen begrip voor elkaar en wij kon- den – jammer genoeg – slecht met elkaar overweg; de verschil- len waren té groot en doorlopend had ik het gevoel ‘anders’ te zijn en dat kon ik natuurlijk niet vatten.

Er was een sterke behoefte aan warmte en hartelijkheid in mij en wanneer vader mij iets opdroeg, wist ik niet hoe vlug ik de opdracht zou uitvoeren, alleen om de pretlichtjes in zijn ogen te zien, het kneepje in mijn wang te voelen, de beloning

te ontvangen van een paar amandelen uit de voorraden. Dan kwam een warm gevoel over mij en was ik in staat alles voor hem te doen.

Harde woorden joegen mij angst aan en geen mens kon zich ongelukkiger voelen dan ik, wanneer in mijn bijzijn twist uitbrak. Ik was dus een ‘vreemd’ kind, met diepe innerlijke belevenissen die mijn overgevoeligheid teweegbracht.

Het liefst speelde ik met poppen; ik bezat er talloze en maakte dan een ‘ziekenhuis’ waarin zich operaties en amputaties voordeden en waar ik met andere ‘kinderen’ speelde, die verder niemand kon zien, terwijl we de drukste gesprekken met elkaar hadden. Wanneer mijn zus onverwacht binnenkwam en *duars door mijn vriendjes heen liep*, werd het vechten en huilen omdat ik niet kon aanvaarden dat de kinderen die ik *zag*, niet door haar werden waargenomen.

Mijn ouders zagen ook niets en het gevolg was dat ik bestraft werd voor mijn onverdraagzaamheid en grenzeloze fantasie.

De indrukken die mijn geestenvriendjes op mij maakten, hadden overigens geen enkele betekenis in mijn leven als schoolmeisje. Steeds weer had ik een vracht strafwerk en soms werd ik voor een dag weggestuurd, iets waar men mij een groot plezier mee deed, want ik zwierf dan door het park in de nabijheid van ons huis. Zelfs nu nog weet ik in dat Vondelpark de meest afgelegen plekjes zonder moeite te vinden.

Ga ik in gedachten terug naar de schooltijd, dan moet ik zeggen: deze had geen enkele aantrekkelijkheid voor mij en ik zou hoogstens nog een keer in de schoolbanken willen zitten om – bewust nu – die tijd te herdenken.

Deze wens is overigens in vervulling gegaan toen ik reeds volwassen, als secretaresse van de N.W.P. afdeling Amsterdam, met een groep paranormaal begaafden een cursus biologie ging volgen.¹

---

1 Zie *Op de grens van twee werelden*.

Eén periode uit mijn kindertijd is mij zeer sterk bijgebleven, namelijk de tijd van mijn eerste Heilige Communie.

Wat deze gebeurtenis betekende voor mij met mijn ontvankelijk gevoel voor mysterie, is niet te beschrijven!

Ik werd absoluut, en zonder weerstreven van mijn rusteloze geest, opgenomen in de tijd van voorbereiding. Als een engel zo zoet gedroeg ik mij en ik bad 's avonds in mijn bedje met de schoonste woorden die ik maar bedenken kon, terwijl ik door angst aangegrepen werd iets te doen waardoor ik mijn Communie onwaardig zou zijn.

Op een avond gebeurde 'het', iets wat mij altijd als een wonderlijke ervaring in herinnering blijft. Ik had reeds lang geslapen want wij moesten in de wintermaanden al om zes uur naar bed; 's zomers om zeven uur.

Daar ik in april mijn eerste Heilige Communie zou doen was de tijd om te gaan slapen zes uur. Het gehele huis was stil en donker, in de kamer sliep mijn zusje rustig in haar eigen bed. Ik kon echter alles zien, want de kamer was in een wit licht gehuld, zoals bij maanlicht.

Ik was klaarwakker en zat rechtop in mijn bedje, kijkend naar het 'licht' dat vreemd voor mij was. Toen ontwikkelde zich uit dat licht een gestalte in een zuiver wit, wazig kleed, en daarvan straalde ook dat witte licht af. Ik zat rustig en helemaal niet angstig te kijken en de 'gestalte' knikte mij vriendelijk toe en stak de armen naar mij uit.

Op dat ogenblik drong het waarschijnlijk tot mij door dat er iets vreemds aan deze figuur was; mijn hartje begon te bonzen en met een ontzagwekkende vaart dook ik onder de dekens. Ademloos en doodstil bleef ik liggen, verwachtte een hand die de dekens weg zou trekken, maar er gebeurde... niets!

Het was de angst belachelijk te zijn, misschien ook het gevoel dat dit niet 'normaal' was, en ik zweeg over het gebeurde.

De angst verdween en ik verlangde er zelfs naar dat de gebeurtenis zich zou herhalen.

Ik was een verschrikkelijke flapuit, ook kon ik nooit een geheim bewaren, en was veel te spontaan om iets te verzwijgen, maar dit gebeuren vertelde ik niemand, zelfs niet aan mijn 'vertrouwde' op school.

Dagenlang had men geen kind aan mij, naar men dacht door de voorbereidingen voor de Communie, maar ik wilde denken aan mijn 'Lichtengel' zoals ik 'het' voor mijzelf noemde en ik bleef zwijgen.

Op zichzelf was dat vreselijk moeilijk en honderd keer begon ik: 'Moeke luister eens...' bereid om alles te vertellen en honderd keer vroeg ik haar iets anders wanneer ze zei naar mij te luisteren. Ik kon er niet over spreken en ik kon het niet vergeten en ik zou het altijd in mijn herinnering bewaren.

De drang naar het mysterie groeide echter.

Jaren later zou ik weten dat dit de eerste bewuste helderziende waarneming was geweest, buiten de kinderen met wie ik speelde, maar die ik eigenlijk aanvaard had, zoals kinderen warmte en koude zonder protest aanvaardden; voor mij hoorde het in mijn leven thuis. Natuurlijk zullen velen van u bij het lezen van dit alles denken: 'Och, een nerveus kind, dat het mysterie van de eerste Heilige Communie te veel beleefde en daardoor visioenen ging zien!'

Latere ervaringen zullen u antwoorden.

Het is intussen niet onmogelijk dat de lezer mij ziet als een dromerig, afwezig kind, echter juist om het tegendeel te bewijzen, tracht ik u een inzicht te geven in mijn kinderjaren.

Dromerig was ik helemaal niet, en afwezig slechts dan wanneer iets mij geen belang inboezemde. Daarentegen was ik wel een ontzettende wildzang!

Meestentijds liep ik met builen en schrammen, de wildste spelen waren voor mij het mooist en als mijn grootste vernedering voelde ik dat ik niet in een boom kon klimmen. Op school had ik om diezelfde reden een afkeer van de gladde klimpalen en kronkelende touwen, waar anderen als apen in klommen,

terwijl ik slechts een decimeter van de begane grond kwam.

Dat was wel het enige waaraan ik niet kon meedoen; een hoge schutting leverde geen enkel bezwaar op, ofschoon ik genoeglijk op mijn lip viel en mijn neus dikwijls tweemaal de normale omvang vertoonde omdat ik weer eens ergens bovenop of tegenaan was gevallen.

Kapotte knieën waren alleen maar vervelend, vanwege de kousen die dan kapot waren, en het standje hiervoor thuis.

Alleen jongensboeken las ik; het leven van Napoleon deed mij de verzuchting slaken: 'Jammer dat ik niet in die tijd leefde.'

Ik reed gezellig op een herenfiets, liefst met een vriendinnetje vóór mij op het frame en nog een ander kind achterop. Vader werd bijna doorlopend gedwongen op mijn fiets zijn boodschappen te doen.

De lezer maakt nu zelf uit hoe 'dromerig' ik was, hoewel mijn ouders mij het beste kenden, als eerst boven omschreven.

Er waren echter uren dat ik werkelijk 'anders' was. Ik kon mij dan verdiepen in lange zwerftochten door landen waar ik natuurlijk nog nooit was geweest, en ik kreeg indrukken ervan die aan de realiteit beantwoordden, zoals ik later dikwijls heb ondervonden.

De plechtigheid van de eerste Heilige Communie was voorbij. Toch had ik het op die dag uitermate moeilijk en ik herinner mij dat ik in de middag een behoorlijke straf opliep vanwege mijn onhandelbaarheid.

Die dag was ik het middelpunt van de belangstelling. Dat was te veel voor mij, ik was nog te zeer opgenomen in de sfeer van de kerkelijke plechtigheid.

Stel u voor hoe ik dat beleefde! Ik mocht immers met Jezus Zelf in contact staan, ik versierde in mijn gedachte mijn hartje met de mooiste bloempjes; in mijn verbeelding maakte ik er een kapelletje van waar Hij zou plaatsnemen. Al die mensen die op bezoek kwamen om mij geluk te wensen met deze dag, irriteerden mij. Hoewel onbewust, was ik verdrietig omdat ik

uit mijn heerlijke sfeer gerukt werd en daardoor was ik brutaal en onvriendelijk, waarvoor vader mij een flink pak slaag gaf. Nog draag ik de herinnering mee omdat m'n broekje scheurde onder zijn straffe hand. Nadien scheen ik me weer normaal te gedragen, speelde mijn wilde spelletjes, altijd op zoek naar avontuur, maar het mysterie van de Heilige Communie bleef mij gevangenhouden en ik kon dikwijls wegdromen in herinnering.

Misschien werd in die dagen wel mijn drang tot onderzoek geboren; het willen *weten* waar anderen alleen maar aanvááerden wilden. Dat ik een buitengewoon religieus gevoel bezat, geloof ik achteraf beschouwd niet, want vragen die wij moesten leren zoals 'Waartoe zijn wij op aarde?' en het antwoord 'Om God te dienen, waardoor wij in de hemel kunnen komen', vond ik onbegrijpelijk. Voor dit 'God dienen' zag ik maar één middel, namelijk in een klooster gaan leven.

De gedachte dat ik in een klooster ook alle mysterieën zou kunnen oplossen vatte post. Ik probeerde toestemming te krijgen naar een kostschool te mogen; ik zeurde een tijdlang en had de toestemming van moeder al half in mijn bezit, maar vader was niet om te praten; niet met lieve woordjes noch met kusjes – integendeel hij beloofde mij een stevige aframmeling, wanneer ik er ooit nog eens over begon.

Vandaag de dag zegen ik nog zijn onverzettelijkheid in deze geschiedenis: ik was in een klooster hoogst waarschijnlijk doodongelukkig geworden.

Toen ik bijna 8 jaar oud was stierf mijn grootmoeder.

Nooit was ik met de dood in aanraking gekomen en begrijpen deed ik er niets van; ik vond het allemaal griezelig. Moeder helemaal in zwarte japon en mantel en vader vond ik zo plechtig met een zwart kostuum en een hoge hoed en wij, mijn zus en ik, in zwart fluwelen jurkjes!

Het was net alsof iemand mij tegen wilde houden toen mijn ouders ons meenamen om het lichaam nog eenmaal te zien. Ik

kreeg een gevoel alsof ik mij los wilde rukken en hard weglopen, maar moeder suste mij en zei: 'Je moet niet bang zijn, het is omaatje toch, ze is nu in de hemel.'

In de hemel wilde ik wel kijken, maar niet in die lelijke zwarte kist waarin zij lag. Wanneer ze dan toch in de hemel was, waarom huilden ze dan allemaal, waarom stonden die kaarsen te branden en waarom waren de dikke gordijnen stijf dichtgetrokken, zomaar midden op de dag?

Eng, wanneer je toch naar de hemel ging, dan moesten ze die nare dingen liever nalaten!

Opeens werd ik opgetild en kon ik in de kist kijken en daar lag oma; helemaal stil met akelige witte vingers om de rozenkrans en de leuke 'appelwangen' zoals ik ze noemde, waren ook al helemaal wit op enkele rode 'draadjes' na.

De uitvaartdienst deed mij helemaal schrikken. De kerk, waar ik toch wel graag kwam, was helemaal zwart gemaakt, met zelfs om de witte kaarsen zwarte linten en dan dat nare gezang en de woorden die ik bidden moest: 'Dag van gramschap, dag der dagen...'

Ik voelde mij onpasselijk worden, vreesde te moeten overgeven en begon te huilen.

Gelukkig mochten we niet mee naar het kerkhof voor de teraardebestelling, wel werden we met zwarte rijtuigen naar het huis van mijn grootouders gereden waar ik ziek van angst steeds achtervolgd werd door dat lichaam in de kist.

Ik was dolblij uiteindelijk een plaatsje te vinden op vaders knie; nog veel gelukkiger was ik toen we weer veilig in de trein zaten. Ik vond het een akelige 'logeerpartij'.

Van dit voorval kon ik evenmin loskomen als van mijn 'Lichtengel', die mij nu reeds driemaal verschenen was. Hardnekkig zweeg ik over deze verschijning, bang door een schampere opmerking getroffen te worden. Grootmoeders beeld in die nare kist was een verschrikking, de 'verschijning' een wondere belevenis.

Hoewel ik een druk beweeglijk kind was en nergens stil voor kon gaan zitten, viel ik 's avonds altijd onmiddellijk in slaap. Niets wekte mij, alleen dat stille witte licht, dat ik alleen maar scheen te zien.

Het was enige weken na de begrafenis van mijn grootmoeder, toen ik weer door het licht gewekt werd, deze keer was mijn Lichtengel niet alleen, want naast hem stond oma, heel gewoon – alsof ze uitging.

De zwarte mantel en de kapothoed met de keurige strik, die ik zo goed kende, het kerkboek in haar hand, dezelfde lieve glimlach en naast haar in 't volle licht van zijn glorie mijn Lichtengel!

Deze keer hield ik het niet vol: ik klom uit bed; alles werd weer gewoon, de deur van de huiskamer stond op een kier, moeder zat in de kamer, vader was blijkbaar uitgegaan.

Moeder keek verschrikt op: 'Kind wat is er, wat zie je bleek, voel je je ziek?'

Ik hield het niet langer uit, viel snikkend om haar hals en zei: 'Nu hebben ze oma onder de grond gestopt en ze is niet *echt* dood, ze is *schijndood*, ik heb het gezien!'

Ik had nota bene nog nooit iets over schijndoden gehoord; mijn ouders waren niet dom en bespraken lang niet alles waar wij bij waren.

Moeder trachtte mij te kalmeren maar ik kon niets anders uitbrengen dan dat ik oma gezien had met nog iemand, die ik kende en ook weer niet kende. Ik haspelde de hele boel door elkaar.

Moeder sprak heel kalm met mij, vertelde me van de hemel en dat ik niet bang moest zijn. Oma was in de hemel, ze was immers altijd lief en goed geweest en toen moeder mij weer naar bed bracht voelde ik me rustig, maar vanaf dat ogenblik was de dood mijn absolute vijand.

Ik voelde een diepe afkeer van alles wat dood was. Een kever

of een vogel die dood in het park lag, wekte zo'n afkeer in mij dat ik instinctief verreed over de dood te spreken.

Ik was natuurlijk veel te jong om een andere weg te zoeken. Door heel veel leed en ervaringen zou ik eerst tot bewustwordingen komen die in mijn verder leven zo'n enorme invloed zouden uitoefenen.

Nu kwam met de afkeer voor de dood, het verlangen naar rust; ik begon weer over de kostschool te zeuren, temeer daar mijn beste vriendin op school sinds kort naar de kostschool in Dongen was gegaan, waardoor ik haar natuurlijk niet anders zou zien dan in de vakanties en ook dat moest ik weer verwerken.

Vader hield echter voet bij stuk: ook dit keer was er geen sprake van. Wel mocht ik pianolessen nemen, wat heel wat vergoedde.

Later dacht ik wel eens dat vader misschien veel meer begrip opbracht voor zijn jongste dochter dan hij liet blijken, want hij nam mij vaak mee wanneer hij voor zaken weg moest en trakteerde mij op ijs of een pannenkoek, waarmee ik natuurlijk wel raad wist.

Vaststaat voor mij nu wel dat ik in een klooster het gevoel zou hebben gekregen in een gevangenis te moeten leven en alle vreugden zouden mij ontvallen zijn.

Gelukkig kwam mijn normale leventje weer op gang en ruim een jaar bleef ik vrij van alle mysterieuze verschijningen.

Toch herinner ik mij nog een geval, de moeite van het beschrijven waard.

Ik had veel last van keel- en oorpijnen en moest geholpen worden. Destijds werd het patiëntje, wanneer de amandelen van een kind geknipt moesten worden, niet in het ziekenhuis opgenomen, maar behandelde men het op de polikliniek.

Ik ging heel dapper de trap op, nota bene gesterkt door het feit dat Christus aan het kruis wel veel meer pijn geleden zou hebben, maar bij het zien van drie doktoren in witte jassen en

een verpleegster, ging mijn moed met reuze schreden op de loop en ik wist me geen raad van angst.

De zuster nam mij op haar schoot terwijl één van de artsen een soort tang tussen mijn tanden zette en begon te draaien, maar ik was veel vlugger: als een aal schoot ik onderuit, de tang lag op de grond en ik begon te gillen van angst.

De dokter, zijn naam doet er niet toe – al ben ik die naam nooit vergeten – pakte mij stevig vast en rammelde mij flink door elkaar met de woorden ‘Wil jij je wel eens stil houden kwaje meid’, waarmee hij het tegenovergestelde bereikte en ik mij uit alle macht ging verzetten.

Opeens zag ik het bekende ‘witte licht’ en vanuit die straling knikte mijn Lichtengel mij toe en het leek alsof ik hulp van hem kreeg.

Met open mond bleef ik staren en... vertelde wat ik zag.

Een veel oudere arts, ook in de behandelkamer aanwezig, kwam naar mij toe en zei: ‘Jij bent een flinke dappere meid hoor, kom maar bij mij, we zullen je echt geen pijn doen.’ En ik hoorde hoe hij tegen die nare dokter zei: ‘Dit kind kunnen wij zo niet helpen, geef haar een kap.’

Wat dat was, wist ik natuurlijk niet, maar zoetjes liet ik mij op de schoot van de zuster zetten en geraakte even daarna in een onvoorstelbare verdoving waaruit ik thuis ontwaakte, niets wetende van de hele operatie.

Omstreeks mijn tiende jaar deed zich het volgende verschijnsel voor: van al mijn zakgeld kocht ik gekleurd vloeipapier en maakte er prachtige rozen van. Deze waren zo mooi dat men er prijs op stelde ze voor taferversiering te gebruiken of zoals men wel meer deed, er slingers van maken en ophangen bij één of andere feestelijkheid.

Ik was bezeten van een onweerstaanbare drang. Persoonlijk had ik er niets aan: ik bezat dozen vol van die papieren rozen en ik kreeg een vaardigheid in het maken ervan. Plotseling hield echter alles op.